

особливостей регіонального відтворювального процесу: загальноекономічні та структурні. Вони визначають особливості вимог до споживаної продукції, відповідно до рівнів розвитку та спеціалізації в регіоні. Недостатній облік зазначених регіональних особливостей відтворювального процесу істотно впливає на ефективність науково-технічного прогресу в регіонах. Для зниження негативного впливу деяких економічних особливостей регіонального процесу відтворення на секторальну ефективність, необхідно корегувати їх техніко-економічні параметри, форми секторально-територіальної організації виробництва, що обумовлює особливості методичного підходу в оцінці економічної секторальної ефективності.

Список літературних джерел

1. Амоша О. І. Взаємодія держави і регіонів у стратегічному плануванні ефективного розвитку виробництва / О. І. Амоша // Схід. – 1999. – № 4. – С. 3-6.
2. Гончаров В. М. Організація управління економічним потенціалом промислових підприємств: монографія / В. М. Гончаров, М. В. Савченко, Д. В. Солоха, І. В. Савченко. – Донецьк: СПД Купріянов В. С., 2008. – 202с.
3. Максимов В. В. Экономический потенциал региона (анализ, оценка и использование) / В. В. Максимов. - Луганск: ВНУ им. Владимира Даля, 2002. - 360 с.
4. Некрасов Н. П. Региональная экономика / Н. П. Некрасов М.: Экономика, 1978.-С. 140.

Хом'як М.С., к.е.н., докторант
Університет Державної фіскальної служби України

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОСТОРУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

У сучасній науковій економічній літературі наразі відсутнім є спільне бачення поняття простору, в яке часто вкладається широкий спектр смислів, включаючи територіальні, географічні, соціологічні та середовищні аспекти. Зокрема, у багатьох дослідженнях, як вузькоспеціалізованих, так і міждисциплінарних, поняття «середовище» та «простір» використовуються як взаємозамінні. При цьому простір розглядається як систематизоване й організоване середовище, а тому є надбудовою над середовищем, яку формує взаємодія економічних суб'єктів.

Загалом середовище часто розглядається як система розташованих на певній території економічних одиниць (об'єктів і суб'єктів), у той чи інший спосіб пов'язаних із певним організованим процесом, наприклад бюджетним. Зокрема це можуть бути як органи влади області, району, об'єднаних територіальних громад, а також їх мешканці (спільноти, індивідууми, домогосподарства). З формальної точки зору середовище може бути множиною відповідно окреслених територіальних одиниць із приписаними до них властивостями: географічною прив'язкою, рівнем ієрархії, економічним становищем тощо.

Розглядаючи структуру бюджетного простору можна виділяти кілька складових. Залежно від підходів застосовують, зокрема, такі види поділу: територіальний (фізичний) й економічний (бюджетно-фінансовий); природно-ресурсний, виробничий, соціально-економічний. У другому випадку економічна складова є дотичною до всіх трьох складників, зокрема через господарське використання ресурсів, їхню переробку та виробництво

продукції, а також через економічну складову соціальних взаємовідносин між елементами бюджетного простору й усередині них.

Рис.1. Проекції сутності та структури бюджетного простору

Для бюджетного простору характерними є такі чинники:

- територіальна прив'язка її елементів;
- соціальний і економічний стан цих елементів;
- система бюджетних потоків між територіальними елементами – бюджетно-фінансова взаємодія між ними;
- система регулювання зазначених фінансових потоків, що містить ресурси та засоби прийняття та впровадження рішень і контролю за їх виконанням;
- норми та правила бюджетно-фінансової й управлінської діяльності, її організація.

На цій підставі можна виділити 3 проекції визначення сутності та структури бюджетного простору:

1) територіальна проекція – географічно-територіальна структура національного бюджетного середовища, в чітко визначених межах якої здійснюються бюджетні фінансові операції, рухаються (збираються та перерозподіляються) кошти. Бюджетний простір у цій проекції виглядає як регульований процес взаємодії економічних суб'єктів, які пов'язані бюджетними відносинами в межах території країни;

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

2) інституційна проекція – система законів, установок й інших формальних правил, а також неформальних норм поведінки та взаємодії економічних суб'єктів щодо акумулювання та перерозподілу бюджетних фінансових потоків. Правила функціонування зазначених фінансово-управлінських взаємозв'язків між суб'єктами власне і становить організаційну надбудову для формування бюджетного простору;

3) фінансова проекція – система бюджетних фінансових потоків між суб'єктами національного бюджетного процесу.

Отже, на підставі вищевикладеного можна стверджувати, що *бюджетне середовище* складається з:

- множини адміністративно-територіальних одиниць, включених у бюджетну систему країни;

- ієрархічної структури цих одиниць, їх адміністративної підпорядкованості;

- а також – для кожного суб'єкта – його економічно-соціальних характеристик, що тим чи іншим чином може мати відношення до бюджетних взаємостосунків.

- Бюджетний простір є поняттям, що уточнює сутність бюджетного середовища, до якого додано надбудову, яка містить опис:

- адміністративних і фінансових зв'язків між суб'єктами бюджетного середовища, що забезпечують доведення, виконання та контроль завдань у рамках бюджетної системи, а також реалізують рух бюджетних коштів;

- інституційних норм, що встановлюють правила поведінки суб'єктів, принципи контролю за їх дотриманням і забезпечують зазначений вище рух бюджетних коштів.